

Szczegółowy zakres rzeczowy dzieła

I. Wstęp

1 czerwca 2018 r. Komisja Europejska przedłożyła wnioski ustawodawcze dotyczące wspólnej polityki rolnej na okres po 2020 r.:

1. Projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013, zwany dalej rozporządzeniem WPR.

2. Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie finansowania Wspólnej Polityki Rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1306/2013.

Ogólne cele planu strategicznego WPR na lata 2021–2027 obejmują:

- a) wspieranie inteligentnego, odpornego i zróżnicowanego sektora rolnictwa przy zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego;
- b) zwiększenie troski o środowisko oraz intensyfikacja działań w dziedzinie klimatu, aby przyczynić się do realizacji unijnych celów związanych ze środowiskiem i klimatem;
- c) umacnianie struktury społeczno-ekonomicznej obszarów wiejskich.

Cele te uzupełnia przekrojowy cel modernizacji tego sektora przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.

Osiągnięcie celów ogólnych mają zapewnić cele szczegółowe, tj.:

- a) wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego;
- b) zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację;
- c) poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości;
- d) przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także wykorzystanie zrównoważonej energii;

- e) wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze;
- f) przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu;
- g) przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich;
- h) promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa;
- i) poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, zapobiegania marnotrawieniu żywności, jak również dobrostanu zwierząt.

Nowy model wdrażania przewiduje, że każde państwo członkowskie opracuje krajowy plan strategiczny WPR, programujący obszary interwencji obecnego pierwszego filaru (płatności bezpośrednie i programy sektorowe w ramach wspólnej organizacji rynku) oraz obecnego drugiego filaru (rozwój obszarów wiejskich). Wszystkie interwencje powinny być dostosowane do celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych i powinny im towarzyszyć odpowiednie skwantyfikowane wskaźniki produktu i rezultatu. Plan strategiczny WPR należy przedłożyć Komisji Europejskiej do zatwierdzenia.

Artykuł 125 projektu rozporządzenia WPR zobowiązuje Państwa Członkowskie do przeprowadzenia oceny ex-ante Planu Strategicznego WPR.

II. Cele oceny ex ante

Głównym celem ewaluacji ex ante jest ocena jakości Planu Strategicznego WPR z punktu widzenia trafności diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz zgodności zaplanowanego wsparcia ze zidentyfikowanymi potrzebami oraz realizacją założonych celów.

Wykonawca (Ewaluator) przedstawi wnioski i zaproponuje ewentualne zmiany przyczyniające się do poprawy jakości, trafności, skuteczności i efektywności Planu Strategicznego WPR.

III. Zakres oceny ex ante

1. Przedmiotem oceny ex-ante jest projekt Planu Strategicznego WPR na lata 2021-2027.
2. Ocena ex-ante dokonywana jest w trakcie prowadzenia prac nad docelowym projektem Planu.
3. Ocena ex-ante obejmuje następujące obszary:
 - 1) wkład planu strategicznego WPR w realizację celów szczegółowych WPR, przy uwzględnieniu potrzeb krajowych i regionalnych oraz potencjału rozwoju, jak również doświadczeń zdobytych podczas wdrażania WPR w poprzednich okresach programowania;
 - 2) spójność wewnętrzną proponowanego planu strategicznego WPR i jego związek z innymi istotnymi instrumentami;
 - 3) spójność alokacji zasobów budżetowych z celami szczegółowymi planu strategicznego WPR;

- 4) sposób, w jaki oczekiwane produkty przyczynią się do osiągnięcia rezultatów;
- 5) czy określone ilościowo wartości docelowe rezultatów są właściwe, realistyczne, biorąc pod uwagę wartość przewidywanego wsparcia z EFRG i EFRROW;
- 6) adekwatność zasobów ludzkich i zdolności administracyjnych do zarządzania planem strategicznym WPR;
- 7) odpowiedniość procedur monitorowania planu strategicznego WPR oraz gromadzenia danych koniecznych do przeprowadzenia ewaluacji;
- 8) adekwatność struktury krajowej sieci WPR w kontekście celów i zadań sieci w okresie programowania 2021-2027;
- 9) odpowiedniość celów pośrednich wybranych na potrzeby ram wykonania;
- 10) planowane środki, służące zmniejszeniu obciążenia administracyjnego beneficjentów;
- 11) uzasadnienie wykorzystania instrumentów finansowych finansowanych z EFRROW.

IV. Pytania badawcze

MODUŁ I Trafność diagnozy, analizy SWOT i zidentyfikowanych potrzeb Planu

Podstawowym zadaniem Wykonawcy w tej części jest ocena trafności diagnozy, spójności i kompletności analizy SWOT oraz identyfikacji potrzeb.

- 1) Czy diagnoza jest trafna? Czy daje pełny i właściwy obraz obecnej sytuacji na obszarach wiejskich i w sektorze rolnym?
- 2) Czy analiza SWOT jest kompletna, w sposób trafny identyfikuje mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia oraz stanowi wystarczającą podstawę dla formułowania celów i priorytetów planu?
- 3) Czy trafnie zostały zidentyfikowane wyzwania i potrzeby ekonomiczne środowiskowe i społeczne rolnictwa i obszarów wiejskich? Czy poszczególnym potrzebom nadano odpowiednią wagę?
- 4) Czy analiza trafnie identyfikuje potencjał i potrzeby w zakresie stosowania instrumentów finansowych?

MODUŁ II Spójność wewnętrzna i zewnętrzna PS WPR 2021-2027

W tej części Wykonawca oceni związki przyczynowo- skutkowe pomiędzy zaplanowanymi w ramach PS WPR działaniami i ich produktami a oczekiwanymi rezultatami (spójność wewnętrzna) Oceni spójność Planu z horyzontalnymi politykami unijnymi i krajowymi (spójność zewnętrzna).

- 1) Czy dobór i charakterystyka planowanych do realizacji interwencji jest właściwa z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb i zakładanych celów?
- 2) Czy zaproponowany w PS WPR zakres i sposób realizacji sektorowych interwencji, finansowanych z EFRG, jest właściwie określony i zaplanowany?
- 3) Czy zaprojektowana w ramach Planu logika interwencji zapewni realizację założonych celów?
- 4) Czy odpowiednio zidentyfikowano i uwzględniono potrzeby ze specyficznymi uwarunkowaniami?
- 5) Czy struktura planu finansowego odpowiada zidentyfikowanym potrzebom oraz celom PS WPR i uwzględnia ich hierarchie?

- 6) Czy wskaźniki produktu, rezultatu oraz kwoty jednostkowe wsparcia są trafnie dobrane a ich wartości poprawnie oszacowane i realistyczne?
- 7) Czy założenia i cele PS WPR są spójne z najważniejszymi politykami i strategiami na poziomie unijnym i krajowym?
- 8) Czy założenia dotyczące stosowanie Instrumentów Finansowych w PS WPR są właściwe?

MODUŁ III Ocena systemu zarządzania i wdrażania Planu.

Na tym etapie Wykonawca oceni struktury i rozwiązania organizacyjne w ramach oraz pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Planu. Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji Planu.

- 1) Czy system zarządzania i wdrażania jest zaprojektowany w sposób umożliwiający realizację Planu i osiągnięcie jego celów? (m.in. podział kompetencji/zadań, koordynacja działań, mechanizmy koordynacji i monitorowania komplementarności i synergii efektów podejmowanych działań, komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna, system przepływów finansowych)?
- 2) Czy istniejący potencjał administracyjny jest wystarczający dla sprawnej realizacji Planu?
- 3) Jakie są obszary ryzyka i bariery dla skutecznej i efektywnej realizacji Planu?
- 4) Czy system monitorowania i oceny jest spójny?
- 5) Czy procedury monitorowania są funkcjonalne, przejrzyste, gwarantują zebranie wszystkich danych niezbędnych do zarządzania planem i jego oceny?
- 6) Czy zaprojektowana struktura krajowej sieci WPR jest odpowiednia biorąc pod uwagę cele i zadania sieci w okresie programowania 2021-2027?

Na podstawie odpowiedzi na wszystkie ww. pytania w powyższych trzech modułach Ewaluator sformułuje wnioski i rekomendacje w zakresie zmian i usprawnień w Planie.

V. Źródła wiedzy

1. Projekt PS WPR – w trakcie opracowywania.
2. Projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013.
3. Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie finansowania Wspólnej Polityki Rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1306/2013.
4. Strategie krajowe, w tym w szczególności „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”.
5. Materiały dostępne na stronach https://enrd.ec.europa.eu/thematic-working-group-7-preparing-ex-ante-evaluation-cap-strategic-plan_en
6. Materiały szkoleniowe https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/good-practice-workshops/getting-prepared-ex-ante-evaluation-cap-strategic-plan_en

7. Guidelines for the ex ante evaluation of 2014-2020 RDPs
https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/publications/guidelines-ex-ante-evaluation-2014-2020-rdps_en
8. Ocena ex ante zasadności zastosowania instrumentów finansowych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/ewaluacja>

VI. Metodologia

Wykonawca powinien przedstawić spójną koncepcję realizacji badania wraz z doбором odpowiedniego zestawu metod i technik badawczych. Wykonawca, w oparciu o swoją wiedzę i dotychczasowe doświadczenie, proponuje właściwy z punktu widzenia celu badania katalog metod badawczych. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące metod badawczych powinny być przedstawione przez Wykonawcę w ofercie. Oceniający powinien przeprowadzać analizy i wnioskować na podstawie własnej, eksperckiej wiedzy. Analizy powinny być również oparte na dotychczasowych doświadczeniach z wdrażania programów unijnych (wynikających m.in. z przeglądu literatury, w tym z ewaluacji dotyczących poprzednich okresów programowania) oraz na innych opracowaniach i analizach. Metodologia ewaluacji zastosowana przez Wykonawcę powinna umożliwić udzielenie wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania ewaluacyjne.

Metodologia badania powinna uwzględniać możliwość korzystania z wiedzy większej liczby ekspertów/ naukowców, niewchodzących formalnie w skład zespołu badawczego.

Minimum metodologiczne:

- analiza danych zastanych,
- panel ekspertów.

VII. Etapy i wymagania dotyczące raportowania:

1. **Raport metodologiczny** – zostanie przekazany Zamawiającemu w wersji elektronicznej (MS Word) **w ciągu 14 dni** od dnia zawarcia umowy

W raporcie metodologicznym Wykonawca przedstawi opis poszczególnych metod, technik badawczych oraz planowany sposób organizacji prac związanych z przeprowadzeniem oceny. Raport będzie zawierał metodykę wypracowania odpowiedzi na pytania badawcze, w szczególności poprzez uszczegółowienie pytań badawczych. Założenia zawarte w raporcie metodologicznym będą mogły być modyfikowane w porozumieniu z Zamawiającym, jeśli taka potrzeba zostanie stwierdzona w toku realizacji przedmiotu umowy, a zmiana będzie uzasadniona ze względu na cele umowy.

2. **I raport czastkowy**, dotyczący MODUŁU I Trafność diagnozy, analizy SWOT i zidentyfikowanych potrzeb Planu – zostanie przekazany Zamawiającemu w wersji elektronicznej (MS Word) **w ciągu 30 dni** od dnia przekazania przez Zamawiającego tej części PS WPR do oceny.

Proponowana struktura I raportu cząstkowego

- 1) Wprowadzenie
 - 2) Opis zastosowanej metodologii
 - 3) Wyniki przeprowadzonej oceny – odpowiedź na pytania badawcze dotyczące Modułu I
 - 4) Wnioski i rekomendacje
3. **II raport cząstkowy**, dotyczący MODUŁU II Spójność wewnętrzna i zewnętrzna PS WPR 2021-2027 – zostanie przekazany Zamawiającemu w wersji elektronicznej (MS Word) **w ciągu 30 dni** od dnia przekazania przez Zamawiającego tej części PS WPR do oceny

Proponowana struktura II raportu cząstkowego

- 1) Wprowadzenie
 - 2) Opis zastosowanej metodologii
 - 3) Wyniki przeprowadzonej oceny – odpowiedź na pytania badawcze dotyczące Modułu II
 - 4) Wnioski i rekomendacje
4. **III raport cząstkowy**, dotyczący MODUŁU III Ocena systemu zarządzania i wdrażania Planu – zostanie przekazany Zamawiającemu w wersji elektronicznej (MS Word) **w ciągu 30 dni** od dnia przekazania przez Zamawiającego tej części PS WPR do oceny

Proponowana struktura III raportu cząstkowego

- 1) Wprowadzenie
 - 2) Opis zastosowanej metodologii
 - 3) Wyniki przeprowadzonej oceny – odpowiedź na pytania badawcze dotyczące Modułu III
 - 4) Wnioski i rekomendacje
5. **Raport końcowy** – zostanie przekazany Zamawiającemu w wersji elektronicznej (MS Word) a po zaakceptowaniu raportu końcowego przez Zamawiającego również w wersji papierowej w 3 egzemplarzach - **w ciągu 30 dni** od dnia przekazania Wykonawcy przez Zamawiającego ostatecznej wersji projektu Planu Strategicznego WPR.

Proponowana struktura raportu końcowego

- 1) Streszczenie w języku polskim i angielskim
- 2) Wprowadzenie
- 3) Opis zastosowanej metodologii i procesu oceny
- 4) Wyniki przeprowadzonej oceny – odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze
- 5) Wnioski i rekomendacje

Szczegółowa struktura raportów cząstkowych i końcowego zostanie zaproponowana przez Wykonawcę w raporcie metodologicznym.

VIII. Organizacja pracy i współpraca z Zamawiającym

1. Proces ewaluacji ex-ante ma charakter partycypacyjny tj. ewaluacja prowadzona będzie równolegle z procesem programowania, gdzie Ewaluator współpracuje z osobami odpowiedzialnymi za przygotowanie Planu i na bieżąco dokonuje jego analizy i oceny zgodnie z zakresem wskazanym w niniejszym dokumencie. Punktem wyjścia dla procesu ewaluacji ex-ante są projekty rozporządzeń unijnych dotyczące PS WPR.
2. Szczegółowy sposób współpracy z Zamawiającym w zakresie koordynacji procesu ewaluacji i procesu programowania powinien zostać zaproponowany przez Wykonawcę w ofercie a następnie doprecyzowany w raporcie metodologicznym.
3. W całym okresie realizacji oceny Wykonawca jest zobowiązany do dokonywania, na wniosek Zamawiającego bieżącej oceny poszczególnych części przygotowywanego projektu Planu oraz formułowania wniosków i rekomendacji. Stanowiska te będą obejmowały przede wszystkim zalecenia w zakresie uzupełnienia, modyfikacji lub zmiany przygotowywanego dokumentu. Stanowiska będą przekazywane drogą elektroniczną, na wskazany przez Zamawiającego adres e-mail. Rekomendacje i zalecenia muszą mieć charakter ściśle operacyjny i szczegółowy. Wykonawca powinien wskazywać konkretne propozycje rozwiązań.
4. Wykonawca zobowiązuje się do terminowej realizacji przedmiotu umowy oraz współpracy z Zamawiającym, w tym:
 - a) konsultowania metodologii i narzędzi badawczych,
 - b) pozostawania w stałym kontakcie z Zamawiającym (spotkania odpowiednio do potrzeb, kontakt telefoniczny oraz drogą elektroniczną, wyznaczenie osoby do kontaktów roboczych),
 - c) informowania o stanie prac, pojawiających się problemach i innych zagadnieniach istotnych dla realizacji przedmiotu umowy,
 - d) zagwarantowania dyspozycyjności i dostępności w pracach badawczych wszystkich ekspertów, którzy wejdą w skład zespołu badawczego. Eksperti – na zaproszenie Zamawiającego - będą uczestniczyć w organizowanych dyskusjach i spotkaniach dotyczących opracowania PS WPR.
5. Zamawiający zastrzega sobie możliwość wglądu lub uczestnictwa w przebiegu realizacji przedmiotu umowy.
6. Wykonawca będzie ściśle współpracował z Wykonawcą Oceny Oddziaływania na Środowisko PS WPR 2021-2027. Celem współpracy jest uspołnienie wniosków i rekomendacji a tym samym uniknięcie sytuacji uzyskania sprzecznych rekomendacji dotyczących zmian w programie.
7. Mając na uwadze, że wyniki badania będą przekazane Komisji Europejskiej, Wykonawca będzie zobowiązany do ścisłej współpracy z Zamawiającym w przypadku konieczności składania Komisji Europejskiej wyjaśnień odnośnie metodologii i wyników badania. Ponadto w razie zaistnienia takiej konieczności, na wniosek Zamawiającego – Wykonawca będzie uczestniczył w negocjacjach nt. PS WPR z Komisją Europejską celem odpowiedzi na wszelkie pytania KE dotyczące realizacji i wyników oceny ex ante.